

WSPÓŁTWÓRCY ATLANTYCKIEGO ŚWIATA

*Nowi chrześcijanie i Żydzi w gospodarce kolonialnej
Ameryki Łacińskiej XVI–XVII wieku*

Marysi i Helence

*Profesorowi Tadeuszowi M. Orłowskiemu i Jankowi Ordyńskiemu,
którzy dali mi czas*

HENRYK SZLAJFER

WSPÓŁTWÓRCY
ATLANTYCKIEGO ŚWIATA

*Nowi chrześcijanie i Żydzi w gospodarce kolonialnej
Ameryki Łacińskiej XVI–XVII wieku*

Zarys problematyki

Wydawnictwo Naukowe

SCHOLAR

Warszawa 2018

Recenzje:

dr hab. Daniel Grinberg, prof. Uniwersytetu w Białymstoku
prof. zw. dr hab. Stanisław Obirek

Redaktor prowadzący:

Michał Zgutka

Redakcja i korekta:

Magdalena Pluta

Projekt okładki:

Maryna Wiśniewska

Opracowanie kartograficzne:

Cezary Mazur

Ilustracje na okładce:

Reprodukcja obrazu Emanuela de Witte'a, *Wnętrze Synagogi Portugalskiej w Amsterdamie* (1680), zbiory Rijksmuseum w Amsterdamie, Wikimedia Commons; reprodukcja mapy świata autorstwa Willema Janszooa Blaeu (1635), zbiory Nasjonalbiblioteket w Oslo, Wikimedia Commons.

Copyright by Wydawnictwo Naukowe Scholar Sp. z o.o., Warszawa 2018

Publikacja dofinansowana przez Instytut Ameryk i Europy Uniwersytetu Warszawskiego

ISBN 978-83-7383-973-1

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Wiślana 8 (róg Browarnej), 00-317 Warszawa
tel./fax 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej w. 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: *Mercurius*

Druk i oprawa: Totem, Inowrocław

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	7
Rozdział I. Terminologia, czyli różnicowanie	24
Rozdział II. „Portugalczyki”	49
Rozdział III. Fantazje Sombarta: „rola Żydów” w Holandii i kolonizacji Nowego Świata	78
Rozdział IV. Jeszcze o nowych chrześcijanach	93
Rozdział V. Iberyjski Atlantyk: ogólny rzut oka	123
Rozdział VI. Powrót do handlu dalekosiężnego: sieci	149
Rozdział VII. Brazylijski cukier i nowi chrześcijanie: sieci i produkcja	181
Rozdział VIII. Brazylijski cukier i nowi chrześcijanie: handel	213
Rozdział IX. Pierwsi niewolnicy: kontekst	242
Rozdział X. Czas portugalskich <i>asientos</i> , czas nowych chrześcijan	267
Rozdział XI. W Ameryce Hiszpańskiej: od Buenos Aires do stosów	296
Zakończenie: <i>Tempo dos flamengos</i> – „nowi Żydzi” w Nowej Holandii	333
Literatura wykorzystana	369
Mapy	408
Indeks osób	411